

MIDWINTERTELLING VAN WATERVOGELS IN DE PROVINCIE UTRECHT

Wigle Braaksma

In de periode 13-16 januari 2006 werd de veertigste internationale midwintertelling van watervogels verricht. Daarbij zijn in de provincie Utrecht door ruim 70 vogelaars de belangrijkste watervogelgebieden onder gunstige weersomstandigheden geteld. Zonnig weer, weinig wind en temperaturen rond het vriespunt zorgden voor goede zicht-, tel- en registratiemogelijkheden. Hier wordt beknopt ingegaan op de - nog onvolledige - telresultaten van de jongste midwintertelling. Vervolgens worden de 10 talrijkste watervogels in onze provincie belicht uit de midwintertelreeks van 2000 t/m 2005. Tenslotte wordt het relatieve belang van de provincie Utrecht ten opzichte van landelijke midwintertotalen voor bepaalde soorten watervogels geschetst.

Voorlopige resultaten januari 2006

Naast het goede telweer en de grote groep enthousiaste tellers werd de midwintertelling 2006 gekenmerkt door verdere digitalisering! Enerzijds verliep het contact tussen SOVON, regiocoördinatoren en bekende en nieuwe tellers voorafgaand aan de telling in toenemende mate middels e-mails. Anderzijds ging een groeiende groep tellers over tot digitale inzending van de telgegevens, hetgeen snellere verwerking in de SOVON-database mogelijk maakt. Voor de regiocoördinatoren betekent de komst van digitale telgebiedskaarten, inzage van digitale telgegevens en autorisatie-mogelijkheden voor nieuwe tellers een kleine digitale revolutie. Voor tellers biedt digitale inzending tevens de mogelijkheid een persoonlijk digitaal archief van watervogelgegevens te vullen en/of te bewerken. Overigens blijven ook de telformulieren voor niet-digitale tellers bestaan en zijn de feitelijke gegevens natuurlijk de kern waar het bij dit internationale, langjarige monitoringproject om gaat!

Vrijwel alle vaste telgebieden in onze provincie werden ook in 2006 weer geteld, zulks ondanks de tijdelijke afwezigheid of permanente uitval van enkele trouwe tellers. Sommige afwezige tellers bleken overigens elders vogeltellend actief: in Iran, West-Afrika of op de Zuidpool. Vervanging werd veelal door de afwezige tellers zelf geregeld. Opmerkelijk is dat de onder vogelaars populaire Botshol dit jaar voor het eerst werd meegeteld, waarbij onder andere 1 slechtvalk en 1 rotgans werden waargenomen. Leuk is dat opnieuw stedelijke wateren in Utrecht en Amersfoort deels werden geteld. Omdat tot dusver ruwweg de helft van de gegevens digitaal beschikbaar is, is een goed overzicht van de telresultaten nog niet te bieden. Derhalve worden hieronder slechts van enkele opmerkelijke soorten voorlopige aantallen vermeld.

Voorlopige aantallen van enkele soorten in Utrecht

Op 12 februari 2006 zijn van de Utrechtse midwintertelling 2006 de volgende (nog onvolledige) telgegevens bij SOVON binnengekomen. In totaal zijn minimaal 50

soorten watervogels geteld (inclusief bastaarden en "escapes"), waarvan de 10 talrijkste alsmede enkele schaarse soorten hieronder worden vermeld.

Om met "de krenten" te beginnen: roodhalsfuut 2, grote zilverreiger 26, roerdomp 2, ooievaar 11, zwarte zwaan 12, rotgans 1, Magelhaengans 7, krooneend 83, harlekijneend 1, kokardezaagbek 2, waterral 2 en witgat 4. Tevens werden ondermeer waargenomen: blauwe kiekendief 1, slechtvalk 7, ijsvogel 7 en grote gele kwikstaart 8.

De voorlopige top-tien (= meest talrijke watervogelsoorten) 2006:

1 Smient	23.519	6 Kokmeeuw	3.624
2 Kolgans	16.233	7 Grauwe gans	2.146
3 Meerkoet	8.035	8 Knobbelzwaan	1.993
4 Wilde eend	7.742	9 Kleine zwaan	1.768
5 Stormmeeuw	5.736	10 Kievit	1.380

Talrijkste watervogelsoorten in Utrecht

Zoals vermeld zijn bovengenoemde aantallen nog verre van volledig. Om toch een vergelijking te maken met telgegevens uit voorgaande jaren is geput uit de database van SOVON 2000-2005, waarbij de top-tien vrijwel jaarlijks dezelfde soorten bevat. Hieronder volgt een overzicht van deze talrijkste watervogels voor de mid-wintertellingen van 2000 t/m 2004 (= 5-jaarlijks gemiddelde) en 2005.

	Gem aantal 2000-2005	Abs aantal 2005
1 Smient	54.196	56.568
2 Kolgans	30.101	22.940
3 Meerkoet	22.769	17.178
4 Wilde eend	18.336	12.229
5 Stormmeeuw	14.126	11.430
6 Kokmeeuw	10.144	10.920
7 Grauwe gans	6.535	10.437
8 Kuifeend	4.484	4.943
9 Kievit	2.915	2.543
10 Knobbelzwaan	2.723	2.465

Opmerkelijk is dat zowel in 2005 als in 2006 de top-vijf identiek is! Vermoedelijk zal de kleine zwaan ook in 2006 door de kuifeend uit de top-tien verdrongen worden. De kleine zwaan was in de jaren 2000-2004 met gemiddeld 1.837 ex. aanwezig, terwijl in 2005 slechts 1.115 ex. werden geteld.

Kuifeend - Jan van der Greef

Relatief belang van Utrecht voor Nederlandse watervogelpopulaties

Tijdens midwintertellingen worden doorgaans de grootste aantallen ganzen in Friesland en de Delta vastgesteld, voor zee-eenden moet je naar de Noordzee, steltlopers met uitzondering van Kievit, goudplevier, watersnip e.d. tref je vooral in het waddengebied en de Delta..... Wat heeft Utrecht watervogels en watervogeltellers nou voor speciaals te bieden?

Een antwoord op deze vraag kan gegeven worden met behulp van SOVON-data, waarbij berekend is hoeveel procent van de totale in Nederland getelde watervogelpopulaties tijdens midwintertellingen in onze provincie zijn aangetroffen. Hierbij staat vrijwel jaarlijks de krooneend op een prominente plaats: in de periode 2000-2004 werd gemiddeld 65,5% van de Nederlandse populatie in Utrecht geteld! In

dezelfde periode werden van Indische gans, kleine zwaan, grote zilverreiger en casarca respectievelijk 47,4%, 14,2%, 11,7% en 10,4% in onze provincie vastgesteld. Voornoemde soorten zijn derhalve in Utrecht relatief talrijk te noemen!

Kleine zwanen - Jan van der Greef

In afwachting van de nog niet ontvangen telgegevens januari 2006 wil ik alle tellers heel hartelijk danken voor hun bijdrage aan de midwintertelling. Alle tellers die hun telgegevens inzenden, ontvangen te zijner tijd een dik SOVON-rapport Watervogeltellingen in Nederland, waarin een schat aan informatie te vinden is over watervogels. Een van de telprojecten betreft de jaarlijkse Midwintertelling, zodat je als teller ziet wat er met jouw telgegevens en die van vele honderden andere vrijwilligers aan kennis en inzichten tot stand komt. Wie belangstelling heeft voor deelname aan de volgende Midwintertelling, medio januari 2007, kan informatie inwinnen bij ondergetekende of via SOVON.

Wigle Braaksma
regiocoördinator Midwintertelling Utrecht
tel. 030-2203210
E-mail: bwigle@hotmail.com